

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucefărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olieana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgneaana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 14 Mai 1904.

Nr. 20.

Școalele de repetiție economice.

Secțiunea economică a Asociațiunii, în ședința sa dela 23 Aprilie a. c., a luat în programul său de acțiune și studiarea chestiunii școalelor de repetiție economice. În legătură cu aceasta calificarea învățătorilor noștri pentru aceste școale.

Cu această chestiune s'a ocupat și Sinodul aradan din primăvara anului curent. Relativ la sistemizarea școalei de repetiție și imbinarea ei cu școala practică economică s'a decis: în pt. „d) Consistoarele să dispună ca învățătorii noștri să cerceteze cursurile de agronomie și să-și câștige calificarea necesară pentru a pute crea școale economice în legătură cu școalele de repetiție”; iar în pt. „e) pe învățătorii destinați a lua parte la cursurile agronomice îi va designa consistorul”.

Era timpul să se pornească și la noi o acțiune în acest scop.

Puterea de prestațiune a țeranului nostru fiind stoarsă aproape total prin nenumăratele dări și sarcini de tot felul, iar de altă parte în privința purtării economiei în genere stând el mai tot așa ca și înainte de aceasta cu veacuri, se explică foarte ușor ardețoarea necesitate de a se face ceva pentru îmbunătățirea sortii acestei clase atât de părăsită și neglijată în cele economice.

Eșit cum biet a putut din iobăgie, adesea numai cu o brazdă de moșie, și de o jumătate de veac mereu sporindu-se, palma de pământ — odinioară numai pentru o familie, iar azi pentru două-trei — nu-i mai ajunge țeranului nostru.

Cu prețul bucatelor — dacă cumva are să vină de aceste — abia poate să acopere spesele de producțiune. Viile, cari pentru locuitorii din diferitele regiuni ale țării, erau isvor de viață, prin pustiirea filoxerii și a peronosporii, i-au adus pe economi în poziția de a cădea în desperațiune. Cultura animalelor încă s'a rentat puțin; abia în timpul din urmă animalele au început să se plătească mai bine. E întrebare însă, fi-va de durată această situațiune ceva mai favorabilă?

Toate aceste și alte triste impregiurări, cari apasă atât de greu asupra țeranului, l-au adus într'o situațiune aproape insuportabilă. Astfel se explică ușor pornirea țeranului lipsit de mijloace pentru a căuta mijloace de existență în orașe, emigrarea în America,

primirea așa de rapid a ideilor socialiste și nemulțămirea în general cu situațiunea actuală.

Aceste stări de lucruri au trebuit în fine să deschidă tuturor ochii. Guvernul deja în 1896 s'a determinat a face o îmbunătățire a poziției scăpătate a țeranului prin reformarea școalei populare de repetiție în școala practică economică.

În aceste timpuri grele, pentru plugari indeosebi, școalele economice cât mai multe și mai la îndemână — chiar și în fie-care comună — ar fi doară cele mai binevenite și mai folositoare instituțiuni.

Dar noi — pare-că — n'am înțeles și nu înțelegem rostul acestor școale. De aceea abia acum după 9 ani ne trezim și discutăm asupra chestiunii, și nici acum nu pretutindenii unde se cuvine. Consistoarele, sinoadele și congresele ar fi fost datoare să îmbrățișeze din capul locului chestiunea și să facă tot posibilul pentru punerea ei în practică în comunele noastre. Tot mai bine și acum decât prea târziu.

Dar să vedem ce și cum e instituțiunea de care ne ocupăm.

Ea își are basa în ordinațiunea ministrului ung. reg. de agricultură în înțelegere cu cel de instrucțiune Nr. 60,764 din 16 Novembre 1896, prin care s'au luat dispoziții pentru popularizarea cunoștințelor raționale economice, prin transformarea școalei populare de repetiție în școală practică economică.

Pe basa acestei ordinațiuni, comunele în cari se află școală cu mai mulți învățători — fie și numai cu doi — sunt datoare a înființa și susține astfel de școale. Comunele sunt datoare să pună la dispoziție o grădină corăspunzătoare pentru instrucțiunea practică în diferitele ramuri economice; aceea grădină să o închidă și să se îngrijească de procurarea tuturor recuisitelor necesare cum și de remunerarea învățătorului, care va propune economia.

Obligați la frecuentarea acestei școale vor fi toți copiii, cari au absolvat cursul de 6 ani al școalei de toate dillele — băieți și fetițe — adevăci cei în etatea dela 12—15 ani.

Instrucțiunea teoretică și practică în aceste școale o poate provede acel învățător care, după câștigarea calificățiunii învățătoresci, a absolvat în regulă un curs întreg în o școală economică sau de vierit; apoi acela, care și-a câștigat atestat despre participarea cu succes la un curs de economie, ordinar în fie-care an din partea ministrului de agricultură și în fine cel ce-și câștigă îndreptățire dela ministru pe baza cunoștințelor teoretice și mai cu seamă practice.

Numărul învățătorilor cualificați pentru aceste școale în întreaga țară se ridică peste 2000, cu totătea școale și grădini organizate în acest scop. Numărul învățătorilor noștri, cari și-au câștigat cualificația pentru școalele economice, nu-l scim; la tot casul el este disparent față de numărul învățătorilor maghiari, germani etc. Tot așa și numărul școalelor economice, poate 30—40 în întreaga țară.

Iată deci trebuința ardețoare de a nu sta nepăsători în fața chestiunii ce ne preocupă. Ani dearindul stând locului — ca și până acum — ne vom trezi că nevoile ne-au dat preste cap și nu va mai fi mod de a ne scăpa de ele.

Sărăcia nu ne scusă. Trebuie să aducem jertfe. Fără jertfe nu se pot face lucruri mai mari, reforme adânc tăietoare în organizațiunea noastră și pentru asigurarea viitorului nostru.

Tocmai de aceea decisiunile luate de Secțiunea economică a Asociațiunii și de Sinodul aradan le considerăm foarte bine venite și folositoare.

Consistorul gr. or. aradan și cel gr. or. din Oradea-mare vor dispune, ca învățătorii de sub jurisdicțiunea lor să cerceteze *cursurile de agronomie* și să-și câștige *cualificațiunea* necesară pentru a pute crea *școale economice* în legătură cu școalele de repetițiune. Iar pe învățătorii destinați a lua parte la *cursurile agronomice* îi va designa consistorul.

E și natural, ca înainte de toate să se pregătească personalul necesar, care va avea să dea viață școalelor practice de agricultură. Fără acest personal nimica nu se poate începe.

Și fiind-că până acum învățătoria și factorii competenți din comune și protopopiate nu au dovedit interes pentru instituțiunea din vorbă, a fost necesar să se ia dispoziții chiar de sinod pentru înființarea ei.

De asemenea socotim de bună dispoziția ca consistorul să designeze pe învățătorii ce au să participe la *cursurile agronomice*.

Sfera de activitate și mijloacele de cari dispune Secțiunea economică a Asociațiunii fiind foarte diferite de cele ale autorităților bisericesci, putea-va ea să urmeze aceeași cale și să useze de aceleași mijloace în urmărirea scopului?

Fără îndoială, Secțiunea economică a Asociațiunii va avea și ea să stăruie înainte de toate pentru cualificarea învățătorilor. Ea însă nu poate dispune, ci în sensul literelor din statute va trebui să procedeze capacitanț, indulcind și dându-și pe cât se poate concursul său material.

În §. 2 al statutelor Asociațiunii se dice, între altele: „Scopul Asociațiunii este: . . . acordare de premii și stipendii pentru diferitele specialități de știință, artă și industrie; . . . înființare eventual ajutorare de școli;” iar în §. 37 se dice: „Chemarea despărțimentelor este a conlucra la ajungerea scopului Asociațiunii, intrând în mai deaproape atingere cu poporul și răspândind la acesta învățătura în toate direcțiunile: . . .

b) prin stăruința, ca pre lângă școalele populare să se înființeze și susțină școale de pomérit și vierit, de grădini și alte economii de model etc. în măsura mijloacelor disponibile;

c) prin disertațiuni populare și învățături despre economie, industrie și comerțiu . . .” etc.

În acești §-i este arătat destul de clar modul cum Asociațiunea trebuie să procedeze întru ajungerea scopului din vorbă.

La locul prim sunt indicate *indemnul* și *stăruința*, la locul al doilea *stipendiile* și *ajutoarele*.

Organele despărțimentelor Asociațiunii sunt datoare să ia între agendele lor mai apropiate și cheștiunea *școalelor de repetițiune economice și cualificarea învățătorilor pentru aceste școale*.

În acest scop se va stăruî prin disertațiuni cu ocazia adunărilor cercuale, cum și cu ocazia excursiunilor ce fac în comune unul s'au mai mulți membri ai comitetului cercual.

Despărțimentele și adunarea generală a Asociațiunii, va fi bine să ia în budgetul lor o anumită sumă, cu care să ajute fie la cualificarea învățătorilor, fie la aranjarea grădinei școlare, fie la provederea ei cu recuisitele necesare, ca în felul acesta să indemne și incurajeze comunele.

Cu cele 2000 coroane votate deja de Asociațiune pentru ajutorarea școalelor s'ar pute face un pas însemnat în direcțiunea școalelor economice. Cu această sumă s'ar pute cualifica în fie-care an deci de învățători, ori s'ar pute aranja deci de grădini școlare, închiidându-se și provédându-se cu recuisitele necesare. În modul acesta s'ar face, credem, un us mai bun de suma din vorbă, ajutându-se crearea unei instituții atât de folositoare, ba neapărat trebuincioasă pentru țeran. Pe calea aceasta ni s'ar da posibilitatea de a ne cualifica învățătorii în privința economică. Aceștia vor da elevilor instrucțiunea teoretică și practică pe terenul economic. Ei vor face grădini școlare model, în cari nu numai tinerimea dar și adulții să-și însușească practica necesară. În aceste grădini se vor prăsi și nobilita pomii pentru trebuințele locuitorilor din comună. Aceste grădini vor servi de model pentru popor, și din grădini numai cu numele, vom face adevărate grădini, isvoare de câștig și bunăstare.

Dar nu numai atât. Învățătorii cualificați în direcțiune economică vor scî să dea impuls poporului și pentru deschiderea altor isvoare de câștig.

Chestiunea e de mare importanță, ea merită să i-se dea toată atențiunea posibilă și să fie îmbrățișată cu căldură din toate părțile.

Toate *autoritățile noastre bisericesci-școlare*, e de dorit, să nu mai întârzie cu luarea dispozițiilor necesare în acest scop.

Băncile de asemenea să-și facă de problemă sprinjirea creării școalelor practice economice în comune.

Viitorii noștri *fundatori* să facă și ei dispoziții pentru crearea acestei instituții.

Comunele însă sunt datoare în locul prim a satisface această trebuință. Ajutând cualificarea învățătorului, înființarea și organizarea grădinei, cum și prestând remunerațiunea învățătorului, ele își creează un factor care nu va întârzia să dea impuls înaintării locuitorilor comunei în bunăstare. Astfel noiele jertfe, cari se cer, au să fie recompensate îndecit și însutit în viitorul cel mai apropiat.

Avem convingerea, că școala astfel cum e organizată aji, fără de școala economică, nu poate satisface nenumăratele trebuințe ale poporului. Învățătura de carte, morala, religiositatea, etc. sunt indispensabile fie-cărui individ; dar miseria ușor sdruncină în om și cele mai nobile și temeinice însușiri. Exemple avem nenumărate la tot pasul.

În urmare e neapărat trebuincios să reformăm școala elementară prin *școala economică practică* și în acest scop să ne concentrăm puterile și să facem us de toate mijloacele.

S.

Normativul comitetului de supraveghiere.

De un normativ, care să indice agendele și procedura comitetului de supraveghiere, acest organ propriamente n'are lipsă. Modul cum este a se exercia controlul și asupra căror lucruri are să se extindă, depinde de natura întreprinderii; a fixa anumite termene pentru exercierea controlului nu este consult; dar chiar când s'ar fixa astfel de termene, acelea în multe cazuri nici nu pot fi observate, precum nu se poate norma nici modul cum are să se facă reviziunea, pentru-că măsura și extensiunea în care are să se controleze administrația societății, depinde în fie-care cas special de împrejurări, de experiențele câștigate la reviziunile de mai înainte etc. Prin urmare comitetul de supraveghiere și-ar perde numai libertatea de acțiune, dacă ar compune un normativ, care i-ar regula agendele și ar lega controlul de termene și formalități.

Tot din considerațiunile acestea nu s'a normat la compunerea legii comerciale agendele comitetului de supraveghiere și modalitățile controlului, lăsându-se organului de control deplină libertate, ca în conștiința responsabilității sale, să poată întreprinde tot, ce crede că zace în interesul societății.

Cu toate acestea, fiind-că comitetul de supraveghiere are să țină ședințe, să-și aleagă funcționari (biroul), să ia decisiuni etc., totuși este consult să se compună un normativ, care — fără a jigni comitetul de supraveghiere în împlinirea agendelor sale — să indice exclusiv numai formalitățile după cari sunt a se convoca și țină ședințele, să se aleagă biroul, să se ia decisiunile etc. Aceasta este bine mai cu seamă atunci, când statutele nu conțin în direcția aceasta nici o dispozițiune. Dealtcum lipsa astorfel de dispozițiuni din statute arareori este în detrimentul societății, căci chemarea statutelor nu este a lega organele societății de forme și astfel a împedece libertatea lor de acțiune, inomis necesară atât la administrație și la control.

De aceea de regulă este de ajuns, dacă statutele fixează numărul membrilor comitetului de supraveghiere, capabilitatea lor de conclud și durata mandatului și într'altele lasă comitetului de supraveghiere deplină libertate. În cazul acesta este la loc, ca imediat după constituirea sa, comitetul de supraveghiere să compună un scurt normativ, în care să se cuprindă toate dispozițiunile, cari în statutele unor societăți sunt adeseori foarte pe larg tractate.

Acest normativ trebuie să cuprindă înainte de toate, modul de alegere a funcționarilor (biroului) comitetului de supraveghiere, durata alegerii și agendele celor aleși. Normativul va dispune, ca despre ședințe să se poarte protocol și să hotărască, cine are să subscrie protocolul: presidentul cu notarul ori toți membrii prezenți. În vederea responsabilității comitetului de supraveghiere, modalitatea din urmă este mai practică, deși nesubscrierea protocolului nu scapă pe nici un membru al comitetului de supraveghiere de responsabilitatea solidară.

Cu privire la ședințe, normativul poate fixa epocile, când are comitetul de supraveghiere să-și țină ședințele ordinare.

Aceste dispozițiuni ale normativului, de altcum, nu pot avea putere restrictivă, pentru-că fie-care membru al comitetului de supraveghiere poate pretinde convocarea comitetului și dacă presidentul nu i-ar împlini

dorința respectivul este îndreptătit a-și convoca însuși colegii. Urmează de aici, că normativul nu poate conține d. ex. restricțiunea, că ședință extraordinară se poate convoca numai la dorința a 2—3 membrii ai comitetului de supraveghiere.

Oare-cari dispozițiuni cu privire la ordinea deliberațiunilor încă pot avea loc în normativ; restricțiunile pozitive în direcțiunea aceasta însă sunt neadmisibile.

În ședințele în cari se tractează despre agendele de control ale comitetului de supraveghiere ori despre rezultatul reviziunilor, membrii trebuie să aibă deplină libertate a cuvântului; d. ex. n'ar fi consult să se enunțe prin normativ, că la obiectul de sub dezbateră poate vorbi fie-care membru numai odată ori că vorbirile pot dura numai un anumit timp. În ședințele comitetului de supraveghiere se discută de cele mai multe ori chestiuni referitoare la socotelile societății, ar fi deci în detrimentul controlului, când normativul ar împedece pe careva membru al comitetului de supraveghiere, să dovedească colegilor sei eventuala inexactitate a părerii lor și să-i convingă despre exactitatea aserțiunilor sale proprii.

În fine poate conține normativul dispozițiuni cu privire la modul cum sunt a se comunica adunării generale ori direcțiunii raportul resp. decisiunile comitetului de supraveghiere, anume cine are să concipieze și să subscrie actele acestea etc.

Adunările generale și acționarii.

În legătură cu cele publicate sub acest titlu în Nr. 17 al foii noastre, cetim în revista „Creditul“ din București următorul articol de interes și pentru cetitorii noștri:

„Valoroasa „Revista Economică“ din Sibiu se ocupă în numărul său dela 23 Aprilie s. n. a. c. cu chestiunea participării acționarilor la adunările generale ale băncilor românești constatând cu multă mâhnire puținul interes ce arată cei cari și-au depus capitalurile lor în aceste întreprinderi financiare.

Nepăsarea care domnesce dincolo de Carpați, domnesce și la noi și aceasta în detrimentul bunului mers al societăților noastre.

Am asistat în prima Duminică după Paști la adunarea generală a acționarilor societății „Viața“ și ne așteptam că adunarea să fie foarte numeroasă. Ei bine, din peste 1600 acționari nu s'au prezentat la adunare decât 95 cu toate că peste 1500 acționari au domiciliul stabil în București.

Din acești 95, bine înțeles, au fost protivnici actualiei administrațiuni, așa că de fapt 75—80 acționari au luat hotărâri — în mod legal — cu privire la aprobarea bilanțului și la distribuirea beneficiilor și la alegerea membrilor în consiliul de administrațiune și a censorilor.

Administrațiunea societății „Viața“ nu a lăsat nimic de dorit în anul trecut, însă trebuie să recunoaștem că este cu totul regretabil că, câte-va decimi de acționari numai să dispue de soarta unei societăți, mai ales că s'ar putea întâmpla, ca dușmanii societății, prin intrigi și calomnii, să determine 100 sau 200 acționari ca să răstoarne totul, să provoace ruina societății.

Această indiferență pe care o arată acționarii pentru o societate ca „Viața“ este afară din cale înfricoșătoare. Foloasele de ordin material și de ordin moral mai ales obținute de această societate sunt imense.

De când s'a întemeiat „*Viața*“ nu s'a mai urcat prețul pâinii în proporțiuni atât de mari, nu s'a mai ivit greve de brutari. Primăria Capitalei nu a mai suportat cheltuelile enorme ce le făcea în timpurile de grevă. Astăzi pâinea se fabrică mai curat, este de mai bună calitate, și se vinde cu mai puțină lipsă la cântar. Când se va scrie vr'odată istoria fabricațiunii pâinii va trebui să se reserve societății „*Viața*“ un loc de onoare, căci a făcut mai mult decât au făcut autoritățile comunale și sanitare și populațiunea Capitalei ar trebui să-i fie recunoscătoare.

Și la adunările generale ale tuturor societăților noastre se petrece acelaș lucru; numai când certele politice se ivesc printre acționari atunci numărul lor este mai mare, lupta este crâncenă și interesele sociale periclitare încetul cu încetul.

Am ținut să relevăm această stare de lucruri și atragem deosebita atențiune a consiliului de administrație pentru a găsi mijlocul pentru a îndemna pe acționari să-și înțeleagă datoria ce o au.

Vom reveni asupra acestei chestiuni și vom încerca să arătăm care sunt cauzele care provoacă această indiferență a acționarilor.“

Băncile sătenesci în România.

Băncile populare sătenesci în România — după cum cetim într'un articol publicat de D. G. Christodorescu în „*Creditul*“, — se înmulțesc pe și ce trece. Faptul e îmbucurător, de sigur, căci denotă că aceste instituțiuni, cari în alte părți au dat roade așa de frumoase, au prins rădăcini și între Români.

„Aceste bănci — țice autorul — au menirea importantă de a contribui într'o măsură largă la îmbunătățirea soartei săteanului nostru; ca atare, necesitatea lor nu se mai discută. De altfel spontaneitatea cu care ele au luat naștere, e o probă evidentă de foloasele instituțiunii la sate.

Născute din inițiativa particulară, Băncile sătenesci ajunseser într'un timp foarte scurt, să ia un avânt însemnat, mulțămită în mare parte preotului și învățătorului, aceste două elemente atât de prețioase de cari se află strâns legată propășirea țărâniei. Curentul era format; mai trebuia însă să i-se mărească viteza și să i-se dea o direcțiune sănătoasă, în conformitate cu adevăratele principii ce trebuie să fie la baza acestor instituțiuni.

În aceste împrejurări și cu un asemenea scop s'a făcut în anul trecut legea asupra băncilor populare sătenesci și a casei lor centrale.

Legea e bună, nu mai începe nici o îndoială, și a fost venită la timp. Relevăm dintr'însa o dispozițiune de mare însemnătate, cuprinsă în articolul 34 asupra căreia atragem atențiunea tuturor acelor cari au frumoasa chemare de a stimula înființarea băncilor populare la sate.

„Se pot, — cuprinde menționatul articol, — organiza bănci populare la sate și fără capital social, alcătuit de mise sau din donațiuni; însă astfel de bănci populare nu se pot înființa de cât pe baza răspunderii solidară și nelimitate a membrilor societății pentru toate organizațiunile ei. Consiliul de administrațiune al creditului agricol poate avansa acestor bănci capitalul necesar pentru începerea operațiunilor lor, cu condițiune ca societatea să fie formată din cel puțin 20 de agricultori, gospodari dintr'o comună, și după ce s'a convins printr'o verificare la fața locului, că acei douăzeci

societari au destulă avere mobilă, și de preferință imobilă, spre a înlătura ori-ce risc pentru suma avansată.“

Cuprinsul acestui articol e clar: organizarea Băncilor populare *fără capital social*, alcătuit din mise sau donațiuni. Se introduce, cu alte cuvinte, și la noi sistemul *Băncilor Raiffeisen* — numite așa după numele inventatorului lor — care în Germania a dat rezultate strălucitoare.

Societățile Raiffeisen prezintă următoarele caractere: 1. asociații nu aduc *nici o misă* în societate; ea se constituie deci fără capital, acțiuni nu există de loc; 2. ei nu încasează *nici un dividend*, iar profiturile dacă sunt, rămân în fondul indivizibil; 3. ei sunt cu toții *solidar responsabili asupra tuturor bunurilor lor*; aceasta este mai ales partea caracteristică, care le dă toată valoarea morală.

Aceste caractere se găsesc cuprinse în articolul 34 din legea asupra băncilor sătenesci și avem convingerea că sistemul acesta de bănci populare, cel mai nimerit pentru țara noastră, va da în curând rezultatele dorite.

Se găsește în fie-care din comunele noastre rurale numărul suficient de agricultori spre a organiza o asemenea bancă; așa că pentru a se transforma în fapt dispozițiunea legii e numai o chestiune de inițiativă. Și aci intervine mai ales rolul oamenilor de bine, al învățătorilor și al preoților, doritori de propășirea neamului.

Pionerii civilizațiunii la sate să nu scape nici un moment din vedere, că prin organizarea băncilor populare vom ajunge să îmbunătățim cu mult starea săteanului nostru și se va face cu chipul acesta un act patriotic de o însemnătate fără margini.

Au apărut vremuri bune pentru săteni. Să profităm de ele.“

LEGISLAȚIUNE.

Mesagiul de închidere a Camerelor române constată, că în ultima sesiune, legi importante au fost supuse deliberării corpurilor legiuitoare. Budgetul anului 1904—905, basat tot pe excedente, s'a votat la timp și prin el s'a consolidat starea normală, în care au intrat finanțele statului și s'a întărit creditul țerei. Prin întrebunțarea prudentă a veniturilor s'a produs un nou excedent bugetar și excedente la Casa de pensii și la Casa fondului comunal. Astfel s'au putut satisface nevoi urgente ale statului și s'a adus o reducere însemnată impozitului licențelor.

Atențiunea principală a legiuitorilor a fost îndreptată spre alcătuirea *tarifului vamal*. Au fost votate: legea reorganizării comunelor rurale, legea privitoare la obștiile sătesci, legea pentru regularea și consolidarea drepturilor de a exploata petrolul pe proprietățile particulare, îmbunătățirea legii burselor, legea asupra fondului porturilor; mai departe au fost votate: Convențiunea sanitară dela Paris, convențiunile dela Haga pentru regularea conflictelor de legi în materie de căsătorie, de despărțenie și de tutelă a minorilor, Convențiunea telegrafică dela Londra, Convențiunea pentru protecțiunea mărcilor de fabrică și de comerț cu Italia, Convențiunea de extradare cu Luxemburgul și prelungirea pe un an a aranjamentului comercial cu Bulgaria. S'a mai votat crearea unui al nou-lea batalion de vânători și a corpului de grănițeri, precum și căile și mijloacele pentru a dota artileria cu tunurile cu trageră repede.

+

JURISDICȚIUNE.

Prenotarea dreptului de ipotecă. Pe baza unui extras de registru din care nu se poate constata că pretensiunea arătată derivă din o afacere comercială nu are loc prenotarea dreptului de ipotecă.

(Curia reg. Nr. 7171/903).

Greva ca vis major în jurisdicțiunea din străinătate. Din incidentul grevei funcționarilor dela căile noastre ferate nu va fi fără interes pentru cetitorii noștri a sci încât consideră forurile judecătorești din străinătate greva ca vis major și încât nu.

„Reichsgericht“-ul german a enunțat cu ocaziunea grevei minierilor din anul 1889, că greva este a se privi numai în acel cas ca vis major, când ea nu a putut fi prevădută și a avut aceleași efecte ca și o întâmplare, ce nu s'a putut preveni d. e. o surpare a băilor etc. (Reichsgericht I 133/891).

Tribunalul din Milano prin o sentință a sa dela 25 Aprilie 1902 consideră greva ca vis major, numai în acel cas, dacă patronul dovedește că n'a putut prevedea greva și a făcut tot, ce i-a stat în putere spre a delătura ori slăbi efectul dăunoz al grevei.

„Bundesgericht“-ul din Elveția din incidentul unei greve la căile ferate a enunțat, că greva funcționarilor dela căile ferate nu o consideră ca vis major; a respins însă procesele de desdaunare intentate pentru neobservarea terminelor de transport, fiind-că în cazuri extraordinare căile ferate sunt îndreptățite a fixa termene suplutorie de transport.

Greva fochiștilor dela vapoarele din Marsilia a fost decretată din partea Curții de casatie franceze, ca vis major și călătorul, care a cerut rebonificarea daunei ce a avut, fiind-că n'a putut călători cu biletul plătit a fost respins cu pira sa.

Drepturile acționarilor în Rusia. Tribunalul suprem din St. Petersburg a adus nu de mult următoarea deciziune interesantă: dacă într'un an veniturile unei societăți nu sunt suficiente pentru acoperirea intereselor și amortisarea succesivă a obligațiilor și dacă diferența nu se poate acoperi din fondurile de rezervă ale societății ori din alte isvoare, atunci este a se întrebuița spre scopul acesta toată averea mobilă și imobilă a societății. Dreptul acesta îl poate valida fie-care proprietar de obligațiune.

AFACERI FINANCIARE.

Situațiunea.

Sibiu, 13 Maiu 1904.

Cererea în piața internă de bani continuând a fi și în timpul din urmă de tot neînsemnată etalonul s'a redus din nou și anume discountul privat vienez la $2\frac{5}{8}\%$; cambiile morilor s'au discountat cu $3\frac{1}{4}\%$, iar cambiile comerciale după bonitate și scadență dela $3\frac{1}{2}\%$ în sus.

Asemenea este minimală cererea și în piața internațională de bani și pretutindenea discountul este în scădere. Rezervă observată în vederea împrumuturilor ce aveau să contracteze cele două state beligerante, Iaponia și Rusia, a dispărut, deși ambele emisiuni s'au perfectuat tocmai în săptămâna aceasta.

În Berlin banii au fost relativ mai scumpi; discountul privat a stat la 3% . Londra are mare abun-

danță de bani, în urma căreia discountul privat s'a redus la $2\frac{1}{8}\%$, asemenea s'a redus discountul privat în Paris la $2\frac{1}{4}\%$.

Actuala situație a piețelor europene de bani după părerea celei mai mari reviste financiare din Europa, a revistei „Tresor“ din Londra către toamnă probabil se va schimba, urmând o încordare a pieței.

Eată cum se pronunță în privința aceasta numita revistă:

„Resboiul din orientul extrem și încă și mai mult consecuențele lui vor avea o inriurire extraordinară asupra piețelor europene de bani. Rusia a ridicat deja după două luni de războire un împrumut de 800 mil. franci. Dacă deja în primele două luni a avut necesitate de un împrumut atât de mare, cât va trebui să mai contracteze până la terminarea războiului? Și dacă pe lângă toate acestea Rusia ar fi sigură, că războiul se va termina favorabil pentru ea! Astăzi lucrul acesta deja nu mai este de tot sigur. Unei Rusii victorioase, care nimicesce pe contrarul său, Europa nu i-ar denega nici sumele cele mai mari; dacă însă Rusia va fi constrânsă a se mulțami cu o pace puțin onorabilă pentru ea, atunci imediat va resimți neîncrederea, ce o vor manifesta față de ea marile puteri financiare. Ori cum ar fi, atâta este sigur, că războiul, ce tocmai decurge, va face mari pretensiuni la piețele europene de bani, din care cauză vor avea tot dreptul aceia, cari țin deja de acum cont de viitoarea situație precară a pieței de bani.“

Monetizare în 1904. Conform unui raport al ministerului de finanțe în 1904 se vor face următoarele monetisări: 578,800 piese à K 20 aur în valoare de K 11.576,000; 200,000 piese à K 10 aur în valoare de K 2.000,000; 50.000,000 monete de aramă à 2 f. în valoare de K 1.000.000; în total 50.778,800 piese în valoare de K 14.576,000. Monetele de aur se vor bate din aurul schimbat la băile de aur și furnizat pentru monetizare de particulari. Și anume se vor bate din schimbul regulat K 11.176,000 și pentru particulari K 2.400,000; în total deci K 13.576,000. Din monetele în valută de coroane retrase din circulațiune se vor bate K 20,000 piese à K 20; 2000 piese à K 10—; 10,000 piese à K 5 și 100,000 piese à K 1; 100,000 monete de nichel à 20 f. și 50,000 monete de nichel à 10 f.; în fine 1.000,000 piese de aramă à 2 f. și 100,000 piese de aramă à 1 f.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria Conform raportului ministerului ung. de agricultură dela 15 Martie a. c. starea sămănăturilor de toamnă la aceea epocă a fost satisfăcătoare și bună.

Conform raportului ministerial dela 15 Aprilie a. c. starea sămănăturilor de toamnă în acel timp era îmbucurătoare. Mai puțin mulțamitoare era considerată situațiunea sămănăturilor de toamnă din Ardeal. Sămănăturile de primăvară erau în bună stare, cu excepțiunea aceloră din comitatele ardenele. Lucrările de primăvară: sămănatul ovésului, cucuruzului, cartofilor, napilor mazăricei, lucernei și legumilor se făcuseră în bune condiții; asemenea și lucrările în vii. Poame s'au arătat multe și până la aceea epocă bruma cauzase puține pagube.

În România sămănăturile începuseră pe la 15 Aprilie v. să sufere din cauza lipsei de ploaie, care lipsă de present este foarte simțită și la noi.

În celelalte state ale Europei și Americii situațiunea sămănăturilor a fost satisfăcătoare. În timpul din urmă însă în multe țări ploaia a devenit absolut necesară.

Prețul grâului în piețele principale din Europa și America are tendență mai mult spre scădere. +

*

Însoțirile de lăptărie. Conform unui raport recent al ministrului de agricultură numărul însoțirilor de lăptărie din Ungaria s'a înmulțit în curs de 7 ani la 517. Numărul membrilor se urcă la 50.450 și au prelucrat în anul trecut 88.6 litre lapte. Venitul anual al acestor însoțiri s'a urcat la 10¹/₃ mil. coroane.

⌘

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Gerboviceana“ societate com. pe acțiuni în Gerbovești. Aceasta mică societate comercială înființată înainte cu 4 ani cu un capital social de K 10,000 și-a încheiat bilanțul pro 1903 cu un profit net de K 298.36, din care K 242.32 transpus din anul 1902, așadară rezultatul este aproape nul. Pozițiile principale ale activelor sunt: Marfă K 6156.36. Debitori K 4460.— (!) Capital social nevărsat K 2785.— și Pretensiune la acționari (?) K 383.30. Totalul activelor K 15,557.84. La pasive aflăm ca poziții mai însemnate Reserve K 1914.— și Creditori K 2748.63. Venitul brut a fost de K 2073.92. Cea mai însemnată poziție a speselor au fost „salarele“ cu K 1040.—.

CRONICA.

Controlarea pachetelor cu valori. Cei-ce au să ia în primire la casele statului ori la casele băncilor efecte, bancnote „sub bandă“ (în pachete) ori monete în fișicuri (pachete) ori în saci, sunt adeseori în dubiu dacă au să numere bucățile de monetă ori de bancnote sau sunt îndreptățiți a primi pachetele necontrolate sub garanția plătitorului. Dacă ulterior se constată vre-o lipsă în pachet se nase de regulă divergințe între plătitor și primitor, pentru-că prin primirea fără rezervă a pachetelor de valori se recunoasce indirect exactitatea conținutului. Spre a evita eventuale neplăceri de natura aceasta este consult, ca acela căruia i-se oferă monete ori bancnote în pachete să declare că primesce pachetele numai „cu rezervă“. Plătitorul însă, de sine înțeles, este îndreptățit a nu primi aceasta „rezervă“, în care cas este obligat a numera primitorului piesă de piesă monetele, bancnotele, asignațiunile de cassă, efectele etc. fiind-că nimeni nu poate fi obligat a lua în primire dela altul fișicuri ori pachete de valori nedesfăcute provădute numai cu inscripțiune. La unele bănci mari pachetele folosite sunt provădute cu clausula: „La primire să se controleze greutatea, contrar nu garantăm“. Banca Austro-Ungară are pe etichetele sale dela sacii de bani sigilați clausula: „Înainte de desfacere să se controleze greutatea; la eventuale diferințe sacul să se restituie nedesfăcut“.

*

⌘

Trei bănci de emisiune. Asupra circulațiunii băncii Austro-Ungare, a Băncii imperiale germane și a Băncii franceze pro 1903 publicăm următoarele date interesante:

Circulațiunea biletelor	Banca austro-ung.	Banca franceză	Banca imp. germană
media anuală mil. cor. .	1,565	4,103	1,462
maximală " " .	1,778	4,366	1,832
minimală " " .	1,449	3,922	1,299
Acoperirea metalică:			
media anuală mil. cor. .	1,469	3,429	1,059
maximală " " .	1,483	3,515	1,145
minimală " " .	1,456	3,314	929
Escompt:			
Nrul cambiilor prezentate	1,724,290	18,435,938	4,627,468
Valoarea lor mil. cor. .	2,805	11,124	10,028
Un cambiu în mediu cor.	1,727	608	2,166
Lombard:			
media anuală mil. cor. .	41	437	88
maximal " " .	55	515	249
minimal " " .	38	408	60
Circulaț. în giro " " .	41,040	118,964	209,747
Capitalul " " .	210	174	176
Dividenda în %	4.3	13	6.18
Cuota ce revine statului .	12,624	4.1	14,143
Nrul institutelor (centrale, sucursale și agenții) .	232	412	392

*

⌘

Grădinile școlare în archidieceasa gr. or. română din Ardeal, conform statisticeii prezentate în sinodul ordinar din a. e. ținut în Sibiu, sunt în număr de 561, dintre cari cultivate 374, necultivate 187. N'au grădini școlare 235 comune bisericesci. În urmăre nu se propune pomăritul și legumăritul în mod practic în 422 comune bisericesci, și se cultivă în 374. Întrebarea e însă: cum se cultivă și în aceste? Înfluița școalei în privința dezvoltării economiei e aproape nulă.

*

Biblioteci școlare în archidieceasa gr. or. română din Ardeal sunt arătate în total 163, cu 15,438, tomuri, în calcul mediu câte 94 tomuri pentru fiecare bibliotecă. Lipsesc bibliotecile școlare din 633 parochii, și cu ele împreună unul din cele mai de căpetenie mijloace de cultură.

r.

Din registrul firmelor. „Dunăreana“ în T.-Cubin. Înregistrat membrii în direcțiune: Ioan Olariu și Lucian Secoșan.

SUMAR.

Scoalele de repetițiune economice. — Normativul comitetului de supraveghiere. — Adunările generale și acționarii. — Băncile sătenesci și acționarii. — **Legislațiune:** Mesagiul de închidere a Camerelor române. — **Jurisdicțiune:** Prenotarea dreptului de ipotecă. Greva ca vis major în jurisdicțiunea din străinătate. Drepturile acționarilor în Rusia. — **Afaceri financiare:** Situațiunea. Monetisare în 1904. — **Agricultură:** Situațiunea agricolă. Însoțirile de lăptărie. — **Societăți financiare și comerciale:** „Gerboviceana“. — **Cronică:** Controlarea pachetelor cu valori. Trei bănci de emisiune. Grădinile școlare în archidieceasa română gr.-or. din Ardeal. Biblioteci școlare. Din registrul firmelor.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 11 Maiu 1904.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	99-85	100-60
5	" " arg. Ian., Iulie. 16% "	99-55	100-60
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% "	195—	200—
5	" " 1860 à fl. 500— " 20% "	153-35	154-50
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	184-50	185—
—	" " 1864 à fl. 100— " 20% "	262-50	264—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	118-90	119-80
4	" " Cor.	99-70	99-95
3 1/2	" " de invest.	91-25	—
	Datoria publică ungară.		
4	Kenta ung. aur. scut. de dare	117-90	118-50
4	" " Cor.	97-50	97-80
3 1/2	" " " " " " " " " "	99-15	89-75
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	210—	211-50
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	162-80	164-30
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav.	102-50	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier	84-25	83-50
4	Oblig. rurale croato-slavone	99-25	99-50
4	" " ungare	99-85	99-50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	280-50	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-55	99—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	104-90	—
2	" " sârbesci à 100 fr.	96—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	130—	—
—	Impr. bulgar 1889	106-50	107-50
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-25	—
3	" " " " " " " " " " " " " "	308—	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101—	101-10
4	" " " " " " " " " " " " " "	—	101-45
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta	101-25	101-25
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-75	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-50	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-25	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-30	100-15
3 1/2	" " " " " " " " " " " " " "	99-20	99-45
4 1/2	Banca hipotecară ungară	101-20	101-25
4	" " " " " " " " " " " " " "	101-45	99-50
4	" " " " " " " " " " " " " "	277—	139—
3 3/4	Banca hip. ung. cu premii	—	108-50
5	Albina, Sibiu	—	102-50
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-50
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	22-10	23—
	Credit, à fl. 100—	475—	478—
	Clary, à fl. 40— v. c.	173-50	—
	Buda, à fl. 40—	178—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	172—	170—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-60	56—
	" " ungară, à fl. 5—	30-25	31—
	Rudolf, à fl. 10—	71—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	237—	—
	Salzburg, à fl. 20—	80—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	514—	—
	Triest, à fl. 50—	300—	—
	"Jó sziv", à K. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-36	11-43
	" c. reg.	11-36	11-36
	Napoleond'or (20 frci sau 8 fl. aur)	19-09	19-10
	20 Marce germ. aur	23-54	23-53
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-54 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-45	117-50
	" franc. 100 Fr.	—	95-70
	" ital. 100 Lire	95-40	95-45
	Ruble, bilete, 100	254—	—
	Lei românesci, 100	—	95-35

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 11 Maiu 1904.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde	7-75— 8-20
" " Tisa	" " " "	7-95— 8-45
" " Pesta	" " " "	7-90— 8-45
" " Alba-reg.	" " " "	7-90— 8-40
" " Baieca	" " " "	7-95— 8-35
Secară	" " " "	6-20— 6-45
Orz	" " " "	5-70— 6—
Ovės	" " " "	5-30— 5-80
Porumb	" " " "	5-00— 5-10
Rapiță	" " " "	10-35— 10-55
Untură de porc B.-Pesta	" " " "	64—
Slănină (clisă)	" " " "	51-50— 54—

Bursa de București.

Cursul din 10 Maiu 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	99 3/8
" " 1892 5%	" "	101
" " 274 mil. 4%	" "	89 1/4
" " 1898 4%	" "	87 1/4
Fonciare rurale 5%	" "	101 3/4
" " " 4%	" "	90 1/8
Scris. fonc. urb. București 5%	" "	92 3/8
" " Iași	" "	88

Drepturile, datorințele
și responsabilitatea membrilor din direcțiune

de

Alfred Kormos,

traducere autorizată de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Prețul 3 cor.

Se poate comanda la traducător în Sibiu
sau la Librăria arhidieceșană din Sibiu.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

I (1900). II (1901). III (1902). IV (1903). V (1904).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Re-
vistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor. București.

Călimănesci.

Băile Călimănesci sunt situate pe marginea Oltului, la extremitatea n.-vestică a satului Călimănesci, din plaiul Cozia, jud. Vilcea.

Stabilimentul dela Călimănesci, conținând hotelul, clădirea băilor, instalația mecanică și casa administrației și a poștei, este așezat sub stincile de conglomerat ale dealului Pișolea, acoperit cu o frumoasă pădure de fag, cu un început de plantație de pin.

Hotelul posedă 153 camere mobilate, un salon spațios special în care se dă în fie-care Duminecă câte un bal, o cafenea cu biliard cu diferite jocuri de distracție, o sală de lectură cu diferite jurnale din țară și străinătate, precum și o sală spațioasă pentru restaurant. Toate aceste săli și coridoare sunt luminate cu electricitate.

Clădirea băilor, în comunicație directă cu hotelul, are 40 cabine de băi, și o sală de așteptare. Fie-care cabină, posedă câte o baie făcută în beton și căptușită cu sticlă. Tot în această clădire se află o baie cu abur alături de o sală de dușe, având diferite dușe: ecosez, piston și cerc.

În fața stabilimentului este grădina englezască, loc de preumblare unde cântă muzica de trei ori pe zi.

Grădina este legată cu un parc plantat cu pini și brazi, străbătut de alee umbrite pe unde se sue atât în pădurea mare cât și la drumul ce duce prin pădure la sorgința Căciulata. În fața stabilimentului se află frumoasa insulă Ostrovul, încunjurată de apa Oltului, acoperit de pădure seculară și străbătut de alee în toate direcțiile. Grădina, parcul și ostrovul sunt iluminate cu electricitate.

Apa minerală pentru băi, analizată de mai mulți chimiști, este mai bogată în constitutive de sulf de cât cele mai renumite ape ale stațiunilor din Europa ca: Aachen, Aix-les bains, Barège, Baden, Pistyan, Töplitz, Mehadia, etc.

Afecțiunile tratate cu mult succes din aceste băi sunt: Reumatismul, Sifilisul, Scrofulosa, Artrita, Boalele de peie, etc.

Apa minerală de beut, este apa dela isvorul Nr. 6, o excelentă apă purgativă, vindecă cu succes: boalele de ficat, boalele aparatului digestiv în special și respirator, al sistemului nervos și anemia. — Această apă trimisă la expoziția din Bruxelles 1898, a căpătat medalia de aur, ca fiind una din cele mai bune ape purgative din Europa.

Căciulata.

Dintre apele minerale ce există în România este incontestabil cea mai bună apa sorginței Căciulata.

Căciulata este situată la Nord de stațiunea Balneară Călimănesci la o distanță de 2½ klm. Un drum ce se construiește prin pădure va face ca balnearii din Călimănesci să parcurgă această distanță printr'un loc umbrit și o poziție pitorească.

Apa de Căciulata dătează marea și incontestabila sa reputație minunatelor succese ce s'au obținut de 50 de ani încoace. Ea este fără rivală în tratamentul și vindecarea bolnavilor cari suferă de *piatră, colici nefretici, gută, boalele căilor urinare, de gravelă ficat, colici hepatice* ș. a.

Analiza apei de Căciulata făcută în străinătate și de distinși chimiști români, arată că în 10,000 părți apă se găsesc substanțele specificate mai jos în proporțiile următoare:

Carbonate.	Cloruri.
de fer 0,0013	de potasiu 0,3316
de magnezium 0,2995	de sodiu 0,2995
de calce 1,9864	de litiu 0,0090
de sodiu 0,0377	de magnezium 0,1074
	de calciu 0,3983
Sulfai.	Azotați.
de barit 0,0063	de potasă 0,0154
de calce 0,9954	

fosfați de calcie 0,0089, silicie 0,0116, anhidrite carbonice combinate 1,0434, anhidrite carbonice libere 2,2450, hidrogen sulf. liber 0,5860, temperatura la ori-ce epocă 12° cent., densitatea 1,00119.

Apa de Căciulata se întrebunțează la beut tot atât de bine și la domiciliu ca și la sorgințe. Cel mai mare număr de clienți cari fac cură de Căciulata cu apa cumpărată în sticle, pot să ateste eficacitatea acestei ape fără concurență în lumea întreagă, pentru vindecarea boalelor arătate mai sus, când această apă este bună chiar la domiciliu.

Avantajiu apei de Căciulata este că nu se alterează prin transport.

Cine vrea să aibă această apă, poate să facă comandă la administratorul băilor Călimănesci, trimițând recepisa casei de depuneri după prețurile arătate mai jos.

1000 sticle de câte un litru în lădi costă 450 lei, una ladă cu 100 sticle 50 lei, una ladă 50 sticle 26 lei, 25 sticle în ladă 14 lei. Costul se înțelege predat în gara Jiblea. Transportul pe linia ferată privesce pe cumpărător, cu un rabat de 50% după tarif.

Sticlele se primesc înapoi în preț de 15 bani bucata.